

Radosław Kamiński*

Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Unii Europejskiej – geneza, rozwój i jej znaczenie dla współczesnej Europy. Część II: okres od 1970 do 1992 r.: od powołania Europejskiej Współpracy Politycznej po Traktat z Maastricht

Powołana w wyniku raportu Davignona Europejska Współpraca Polityczna – jako system harmonizowania punktów widzenia i stanowisk, a tam gdzie to możliwe, podejmowania wspólnych decyzji, stale doskonała i poszerzana – urzeczywistniać miała zapowiadaną w *Raporcie luksemburskim* wizję unii politycznej. Etap doprecyzowania EWP zapoczątkował raport kopenhaski (tzw. II raport Davignona) z 23 lipca 1973 r., a u podstaw kolejnych dyskusji na rzecz unifikacji politycznej Europy stały kolejno raporty: Tindemansa (1976 r.), londyński (13 października 1981 r.) i Dooge'a (1985 r.).

Preludium do drugiego raportu Davignona stanowiła paryska konferencja przywódców dziewięciu państw europejskich w grudniu 1972 r., która zakończyła się przyjęciem deklaracji potwierdzającej zamiar przekształcenia przed upływem dekadę obecnej formy współpracy w Unię Europejską¹. Na spotkaniu podjęto również decyzję o rozdzieleniu współpracy w ramach Wspólnot Europejskich od działalności w obrębie pozatraktatowej Europejskiej Współpracy Politycznej. Kilka miesięcy później, w lipcu 1973 r., przywódcy krajów Wspólnot przyjęli w Kopenhadze raport, który przewidywał zobowiązanie państw członkowskich do prowadzenia wzajem-

---

* Dr Radosław Kamiński, adiunkt w Katedrze Procesów Społecznych Wydziału Humanistycznego Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.

¹ W spotkaniu paryskim wzięli udział także przywódcy Wielkiej Brytanii, Irlandii i Danii, które stały się członkami Wspólnot od 1 stycznia 1973 r.

nych konsultacji w sprawach polityki zagranicznej oraz zwiększał liczbę regularnych spotkań ministrów spraw zagranicznych do czterech w ciągu roku. Raport kopenhaski powoływał również nowe organy: Europejską Grupę Korespondentów, nadzorującą wykonywanie uzgodnień EWP, kontrolującą organizowanie współpracy oraz przygotowującą – w miarę potrzeb – posiedzenia KP, a także grupy robocze, których zadaniem było wzmacnianie współpracy poprzez wymianę informacji i konsultacji w ministerstwach spraw zagranicznych państw członkowskich.

Pomimo wprowadzonych zmian, drugi raport Davignona nie otwierał drogi w kierunku zapowiadanej Unii Europejskiej. Stanowił jednak nową procedurę w stosunkach międzynarodowych oraz oryginalny europejski wkład do techniki dochodzenia do uzgodnionych działań. Od 1973 r. polityczne znaczenie EWP rosło, dzięki czemu Wspólnota Europejska zaczęła być postrzegana jako coraz ważniejszy aktor międzynarodowy² (por. Żukowska, Gracik, 2006: 229).

Istotnym cenzusem czasowym jest rok 1974, kiedy podczas szczytu WE w Paryżu (9–10 grudnia) powstała Rada Europejska (RE), która – w składzie szefów państw i rządów oraz ministrów spraw zagranicznych – uzyskała zasadniczy wpływ na kształt EWP. Powołanie Rady Europejskiej spowodowało ponadto zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu Wspólnoty oraz konieczność podjęcia dyskusji na temat kierunków jej rozwoju. Z jednej bowiem strony powołanie Rady usprawniło wiele procesów, z drugiej zaś strony ograniczyło ponadrządową możliwość działań Komisji i Parlamentu Europejskiego, co podważało z kolei możliwość realizacji koncepcji federalistycznej Europy. Tym samym koniecznym stało się opracowanie jednolitej koncepcji i strategii rozwoju Wspólnot. Odpowiedzialnym za jej przygotowanie został premier Belgii L. Tindemans.

Jednocześnie – w analogicznym okresie – Komisja Europejska przedstawiła trzy koncepcje reformy instytucjonalnej Wspólnoty. Pierwsza z nich zakładała powołanie organu międzynarodowego, w którego skład wchodziłoby ministrów do spraw europejskich państw członkowskich. Organ ten – jako organ władzy wykonawczej – miał mieć charakter stały, pełnić rolę rządu europejskiego oraz posiadać wsparcie w dwuizbowym Parlamencie Europejskim z zastrzeżeniem, że członkowie rządu byłoby odpowiedzialni wyłącznie przed parlamentami krajowymi. W drugiej koncepcji założono, że Rząd Europejski miałby mieć charakter ponadnarodowy, w którym ministrowie byłoby niezależni od państw członkowskich. Trzecia koncepcja zakładała z kolei, że władza wykonawcza sprawowana miała być przez organ ponadnarodowy, ale we współpracy z Komitetem Ministrów, który – jako organ międzynarodowy – posiadałby w określonych sytuacjach prawo weta (por. Popowicz, 2004: 140–141).

² 14 grudnia 1973 r. – podczas kolejnego szczytu WE w Kopenhadze – przyjęto Deklarację o europejskiej tożsamości, którą zdefiniowano jako ideę opartą na zasadach demokracji reprezentatywnej, rządach prawa i sprawiedliwości społecznej oraz szacunku do praw człowieka. Tym samym Deklaracja o europejskiej tożsamości podkreślała znaczenie EWG/ EWP w polityce światowej.

W dniu 29 grudnia 1975 r. Leo Tindemans przedstawił swój raport, w którym stwierdzał, że bez wypracowania wspólnego stanowiska na zewnątrz istnienie Unii Europejskiej jest niemożliwe, podkreślając jednocześnie, że – przy odpowiednim zaangażowaniu i wypracowanym przez członków wspólnot kompromisie – prawdopodobne jest jej utworzenie do końca lat 80. XX w. (por. Żukrowska i Gracik, 2006: 229). Raport Tindemansa zwracał uwagę na konieczność zacieśnienia współpracy monetarnej i ekonomicznej, wskazując równocześnie, że w EWG istnieją spore różnice w poziomie rozwoju gospodarczego i finansowego poszczególnych jej członków, co praktycznie uniemożliwia ich jednakowy wzrost gospodarczy. Tindemans podkreślał również, że w przyszłości czynnik międzyrządowy powinien być stopniowo zastępowany współpracą o charakterze wspólnotowym, ponieważ – zdaniem autora – aktualny proces podejmowania wspólnotowych decyzji preferował partykularne interesy poszczególnych państw członkowskich. Najbardziej postępową propozycją odnosiła się do Parlamentu Europejskiego, który – według Tindemansa – powinien otrzymać kompetencje inicjatywy legislacyjnej oraz prawa do współdziałania w procesie decyzyjnym (*European Union, Report by...*, 1976: 13 i n.).

W sprawach dotyczących polityki zagranicznej oraz bezpieczeństwa Wspólnot raport stwierdzał, że UE powinna dążyć stopniowo do wspólnej polityki obronnej, aby „uniknąć poddania, ścisłej zależności, która nie pozwala jej przemawiać własnym głosem”, a państwa EWG w kluczowych sprawach międzynarodowych powinny reprezentować jednolite stanowisko (tamże: 15–16.). Jak słusznie zauważa K. Popowicz, Tindemans miał świadomość, że – przez dłuższy czas – ustanowienie takiej polityki będzie niemożliwe, chociażby ze względu na istniejące bariery technologiczne i prawne oraz na fakt, że tylko siedem krajów było członkami NATO, a Francja i Irlandia pozostawały poza jego strukturami (Popowicz, 2004: 141–142). Następne miesiące potwierdziły słuszność tej tezy. Żadne z państw nie było w tym czasie zainteresowane wzmocnieniem Wspólnoty i poza przeprowadzeniem w 1979 r. – nie bez przeszkód – bezpośrednich wyborów do Parlamentu Europejskiego, proponowane w raporcie rozwiązania nie zostały zrealizowane.

Kolejnym etapem w rozwoju Europejskiej Współpracy Politycznej był raport londyński z 13 października 1981 r. Rozszerzając kompetencje EWP na sprawy bezpieczeństwa, zwiększył on jej zakres, a także – poprzez umożliwienie zwołania w ciągu 48 godzin na wniosek trzech państw nadzwyczajnego posiedzenia ministrów lub szefów misji dyplomatycznych – ułatwiał jej funkcjonowanie w sytuacjach nagłych.³ Nowością było również wprowadzenie zasady tajności obrad, utworzenie Sekretariatu Trójki,⁴ a także włączenie Komisji Wspólnot Europejskich do spraw EWP

³ Wydarzenia, jakie miały miejsce w wojnie argentyńsko-angielskiej o Falklandy-Malwiny, nie potwierdziły jednak skuteczności działania EWP.

⁴ „Sekretariat Trójki” tworzyli: kraj sprawujący obecnie prezydencję, kraj, który sprawował prezydencję jako poprzedni oraz ten, który będzie sprawował jako następny.

na wszystkich poziomach oraz znaczne zwiększenie roli prezydencji. Wśród narzędzi wykorzystywanych w ramach EWP, wyróżniono:

- wspólne deklaracje (joint declarations),
- wspólne rezolucje (joint resolutions),
- wspólne stanowiska dyplomatyczne (joint diplomatic demarches),
- wspólne stanowiska⁵.

Z punktu widzenia procesu tworzenia się wspólnej polityki obronnej i bezpieczeństwa Europy, istotną rolę odegrały wydarzenia przełomu lat 70. i 80. XX wieku: wyścig zbrojeń pomiędzy supermocarstwami, wkroczenie wojsk radzieckich do Afganistanu, wojna o Falklandy-Malwiny oraz deklaracja prezydenta Ronalda Reagana z 23 marca 1983 r., dotycząca stworzenia amerykańskich systemów obronnych w przestrzeni kosmicznej (por. Matera i Matera, 2007: 296).⁶ To przede wszystkim one – jak zauważa R. Zięba – stały u podstaw powrotu do koncepcji europejskiej polityki obronnej (Zięba, 2000: 21).

Istotne znaczenie dla europejskiej integracji politycznej oraz kwestii dotyczących bezpieczeństwa miało ukonstytuowanie się w 1979 r. nowego – pierwszego wyłonionego w wyborach bezpośrednich – Parlamentu Europejskiego. Zapoczątkowało to pojawienie się federalistycznych koncepcji grupy europosłów skupiających się wokół A. Spinelliego („Croccodile Club”) oraz kompromisowe projekty H.D. Genschera, E. Colombo i G. Thorna. Z inicjatywy Klubu Krokodyla w lipcu 1981 r. Parlament Europejski powołał Stały Komitet ds. Instytucjonalnych, zalecając mu opracowanie założeń przyszłej Unii Europejskiej. W dwa lata później – na szczycie Rady Europejskiej w Stuttgarcie (19 czerwca 1983 r.) – przyjęto *Uroczystą Deklarację o Unii Europejskiej* (tzw. *Deklarację Stuttgarcką*), zapowiadającą współpracę państw w budowie Unii Europejskiej, która miała scalić WE oraz EWP, a także zobowiązującą EWP do koordynacji działań w sferze ekonomicznych aspektów bezpieczeństwa⁷ (por. Zięba, 2007: 34–35). Ostatecznie jednak nie uzyskano pełnego konsensusu w sprawie rozwoju procedur EWP i scalenia jej ze Wspólnotami.

W dniu 14 lutego 1984 r. na forum Parlamentu Europejskiego przedstawiony został *Projekt ustanowienia Unii Europejskiej*. Przewidywał on rozdzielenie kompetencji narodowych i wspólnotowych, przy jednoczesnym przeniesieniu najważniejszych kompetencji narodowych na organy wspólnotowe. Wśród proponowanych rodzajów polityki przyszłej UE znalazła się polityka zagraniczna, obronna i bezpieczeństwa. Przyjęty *Projekt* zakładał, że – po spełnieniu warunków ratyfikacyjnych – zastąpiłby on obowiązujące traktaty rzymskie oraz traktat paryski. W cztery miesiące później,

⁵ Europejska Współpraca Polityczna opierająca się na współpracy ministrów spraw zagranicznych oraz resortów spraw zagranicznych, przetrwała próbę czasu i funkcjonowała do roku 1987, czyli do wejścia w życie Jednolitego Aktu Europejskiego.

⁶ Był to projekt Inicjatywy Strategicznej (Strategic Defense Initiative, SDI), zwany potocznie programem Gwiezdných Wojen. Zakładał on, że USA zbudują system obrony przeciwrakietowej, polegający na umieszczeniu w kosmosie laserów niszczących pociski dalekiego zasięgu.

⁷ Z tekstu deklaracji nie wynikało jednak jednoznacznie, że idea ta zostanie zrealizowana.

na szczycie RE w Fontainebleau (24–25 czerwca 1984 r.), powołano komitet roboczy pod przewodnictwem senatora i byłego ministra spraw zagranicznych Irlandii J. Dooge’a, którego zadaniem było opracowanie projektu reform EWG i EWP⁸.

Zanim Komisja Dooge’a przedstawiła swój raport, 27 października 1984 r. w Rzymie, Rada Ministerialna UZE przyjęła deklarację w sprawie aktywizacji organizacji, wysuwając koncepcję budowania autonomicznego zachodnioeuropejskiego systemu bezpieczeństwa. W dokumencie tym kraje UZE – w celu pogłębienia współpracy pomiędzy państwami – zadeklarowały lepsze wykorzystanie organizacji, określenie tożsamości w dziedzinie bezpieczeństwa, harmonizację narodowych polityk obronnych oraz integrację w zakresie bezpieczeństwa i obrony, co – w dłuższej perspektywie – miałyby doprowadzić do zwiększenia roli Europy w NATO oraz stworzyć podstawę do zrównoważonych stosunków transatlantyckich (por. Żukrowska i Gracik, 2006: 225–226). Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że deklaracja ta w żaden sposób nie podważała systemu opartego o Sojusz Północnoatlantycki, dodatkowo podkreślając jego kluczowe znaczenie dla utrzymania bezpieczeństwa w Europie (por. Gryz, 2003: 131).

W dniach 29–30 marca 1985 r. na posiedzeniu RE w Brukseli, Komitet Dooge’a złożył sprawozdanie, w którym postulowano zwołanie międzyrządowej konferencji, której celem miało być wypracowanie zmian w obowiązujących traktatach⁹. Docelowo miały one doprowadzić do ustanowienia do końca 1990 r. jednolitego rynku wspólnotowego, wzmocnienia Europejskiego Systemu Monetarnego oraz stworzenia europejskiej przestrzeni socjalnej i sądowej. Raport Dooge’a zwracał również uwagę na potrzebę wzmocnienia europejskiej współpracy politycznej, a także na sprawy obronności i bezpieczeństwa, proponując wzmocnienie konsultacji dotyczących bezpieczeństwa, technologii zbrojeniowych, doktryn strategicznych, standaryzacji oraz ujednoczenia sprzętu wojskowego. Propozycje przedłożone w raporcie Dooge’a spotkały się z zastrzeżeniami ze strony Danii, Grecji, Irlandii i Wielkiej Brytanii. Dotyczyły one głównie spraw bezpieczeństwa. Tym samym, zaproponowano zwołanie konferencji państw członkowskich w celu podjęcia negocjacji i dyskusji nad projektem traktatu o Unii Europejskiej.

9 września 1985 r. w Luksemburgu – na szczepku ministrów spraw zagranicznych – rozpoczęła się Konferencja Międzyrządowa, która w wyniku trzymiesięcznych prac i uzgodnień wypracowała kompromis pomiędzy państwami członkowskimi i uzgodniła *Jednolity Akt Europejski* (JAE), dokonujący rewizji Traktatu rzymskiego. JAE – po ratyfikacji przez państwa członkowskie – wszedł w życie 1 lipca 1987 r. *Jednolity Akt Europejski* zachował odrębność Wspólnoty oraz działań EWP (stworzył jej prawnomiędzynarodowe ramy), potwierdzając jednocześnie, że obierają one za

⁸ W tym samym czasie powołano także – pod przewodnictwem premiera Włoch, C.P. Adenino – Komitet ds. Obywateli Europy.

⁹ Wcześniej – na spotkaniu RE w Dublinie w dniach 3–4 grudnia 1984 r. – postanowiono, że politykę zagraniczną powinny tworzyć wspólnie EWP i EWG.

swój cel wzniesienie wspólnego wkładu do osiągnięcia postępu w kierunku jedności europejskiej. Odrębność ta wyrażona została w preambule *Aktu*: „Gotowi ustanowić Unię Europejską na podstawie po pierwsze Wspólnot, działających zgodnie z ich własnymi prawami oraz po drugie Współpracy Europejskiej pomiędzy państwami sygnatariuszami w zakresie polityki zagranicznej, jak również wyposażyć powyższą Unię w niezbędne środki do działania” (*Preambula – Jednolity Akt Europejski*, Luksemburg, 17.02.1986, Dz. U. WE 1987 L 169, s. 1). JAE ukształtował struktury, dzięki którym stworzona została płaszczyzna umożliwiająca WE i ich członkom występowanie na arenie międzynarodowej. *Akt* zakładał, że zewnętrzne polityki WE i EWP będą zgodne, a państwa członkowskie dobrowolnie zobowiązały się uzgadniać i koordynować kwestie związane z bezpieczeństwem politycznym i gospodarczym tak, aby przyjęte przez nich stanowiska były jednolite. *Jednolity Akt Europejski* ustanowił także nowy organ: Sekretariat EWP z siedzibą w Brukseli, który jednak nie posiadał uprawnień do przygotowywania nowych inicjatyw EWP, ograniczając się do wykonywania zadań administracyjnych i pomocniczych, wspomagających Przewodniczącego EWP¹⁰.

Wprowadzenie w życie JAE miało o tyle istotne znaczenie, że z jednej strony stanowił on przełom w dotychczasowej polityce wspólnot, z drugiej natomiast legitymował wcześniej utrwaloną praktykę i istniejący stan rzeczy. Potwierdzało to tym samym trend ku interakcji pomiędzy EWP a WE i to pomimo tego, że po przyjęciu traktatu nadal pojawiały się nieporozumienia wynikające z odmiennej natury polityki wspólnotowej i międzyrządowej w ramach EWP, a także odmiennych procedur podejmowania decyzji w obydwu strukturach (por. Zięba, 2007: 34–35).

Wydarzenia przełomu lat 80. i 90. XX wieku: ruchy wolnościowe w Europie Środkowo-Wschodniej, upadek muru berlińskiego, rozpad ZSRR, zjednoczenie Niemiec oraz emancypacja narodów stały u podstaw reform, które zostały zapoczątkowane w obrębie EWG. Upadek ładu zimnowojennego, z jednej strony, przyniósł stosunkowo krótkotrwały okres dominacji Stanów Zjednoczonych w polityce światowej, z drugiej natomiast, zwrócił uwagę na inne zagrożenia bezpieczeństwa, takie jak: wojna w Zatoce Perskiej, konflikt i krwawy rozpad Jugosławii (por. Grosse, 2010: 135). Nie bez znaczenia był również fakt, że Stany Zjednoczone – po upadku Związku Radzieckiego – znacznie zredukowały swoje siły na terenie Europy Zachodniej. Tym samym, kraje europejskie – chcąc odgrywać znaczącą rolę na arenie międzynarodowej i aby zabezpieczyć spokój wewnętrzny – zmuszone zostały przeprowadzić niezbędne reformy, jak również wypracować nowe stanowisko w kwestiach dotyczących polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz przyspieszyć proces integracji, którego zwieńczeniem miało być utworzenie Unii Europejskiej.

¹⁰ Urząd Przewodniczącego EWP miał mieć charakter rotacyjny i przypadał państwu sprawującemu prezydencję. Ministrowie spraw zagranicznych i członkowie Komisji mieli się zbierać co najmniej cztery razy do roku.

Wstępny projekt Unii Europejskiej przedstawiony został 19 kwietnia 1990 r. przez prezydenta Francji F. Mitteranda i kanclerza Republiki Federalnej Niemiec H. Kohla. Zakładał on, że UE oparta będzie na unii politycznej, w której instytucjom nadana zostanie większa skuteczność i zapewniona będzie jedność i spójność działań Unii w dziedzinach: ekonomicznej, monetarnej i politycznej oraz zostanie zdefiniowana i wprowadzona w życie wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (por. Zięba, 2007: 42). W tym samym czasie w Brukseli – dokładnie 23 kwietnia 1990 r. – odbyła się sesja Rady Ministrów Spraw Zagranicznych i Obrony Unii Zachodnioeuropejskiej, na której poruszono kwestie relacji UZE z EWG w kontekście włączenia tej pierwszej w struktury tworzonej UE oraz organizacji w budowie systemu bezpieczeństwa europejskiego (Parzymies, 1992: 55).

Prace nad nowym projektem UE rozpoczęły się na szczycie RE w Rzymie, 13–14 grudnia 1990 r. Idea budowania Unii Europejskiej zgodnie z francusko-niemieckim projektem od samego początku krytykowana była przez Wielką Brytanię, Danię, Holandię i Portugalię. Poza tym, kraje te były przeciwne przejmowaniu przez EWG kompetencji w zakresie prowadzenia wspólnej polityki zagranicznej oraz bezpieczeństwa, twierdząc, że wszelkie podejmowane w tym zakresie działania godzą bezpośrednio w NATO, a poza tym – bez współudziału Stanów Zjednoczonych – nie gwarantują stworzenia skutecznego systemu bezpieczeństwa europejskiego. Kontrapropozycja przedstawiona przez Wielką Brytanię zakładała natomiast, że wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa powinna być oparta na zasadzie jednomyślności, mieć charakter międzyrządowy, przy jednoczesnym zachowaniu związków pomiędzy UZE a przyszłą Unią Europejską i pozostawieniu UZE jako autonomicznego podmiotu obronnego. Tym samym, europejska polityka obronna rozpatrywana była jako idea długofalowa, która nie może przynieść uszczerbku NATO.

W dniu 10 grudnia 1991 r. w Maastricht – po blisko dwunastomiesięcznych rokowaniach – Traktat o Unii Europejskiej (TUE) został przyjęty. Formalne jego podpisanie – przez szefów rządów i państw członkowskich Wspólnot Europejskich – nastąpiło 7 lutego 1992 r. Ostatecznie TUE wszedł w życie 1 listopada 1993 r., po zakończeniu procedury ratyfikacyjnej zgodnej z wymogami konstytucyjnymi poszczególnych państw. Traktat o Unii Europejskiej został przez jego sygnatariuszy uznany jako etap prowadzący do stworzenia ścisłej unii europejskiej. W myśl art. G TUE Europejska Wspólnota Gospodarcza zmieniła nazwę na Wspólnota Europejska, a „Traktat o ustanowieniu EWG” zmienił nazwę na: „o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej”. Do TUE włączono regulacje dotyczące unii politycznej, a także współpracy w zakresie polityki sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. W preambule TUE stwierdzono, że przedstawiciele państw są przygotowani do tego, by realizować wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, obejmującą ostateczne ukształtowanie wspólnej polityki obronnej, mogącej doprowadzić w przyszłości do wspólnej obrony, wzmacniając w ten sposób europejską tożsamość i niezależność, tak aby wspierać pokój, bezpieczeństwo i postęp w Europie i na świecie (Preambuła – *Traktat o Unii Euro-*

pejskiej, Luksemburg, 07.02.1992, Dz. U. C 191 z 29.07.1992 r.). Tym samym na mocy Traktatu o Unii Europejskiej powołana została Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa UE (WPZiB), która – decyzją RE (podjętą na szczycie w Lizbonie 26–27 czerwca 1992 r.) – zastąpiła Europejską Współpracę Polityczną.

Stworzone Traktatem z Maastricht kompetencje w zakresie Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa umieszczone zostały w II filarze, a jej cele określał art. J tytułu 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

Summary

Foreign and security policy of the European Union – genesis, development and importance for contemporary Europe. Part 2: 1970–1992: from the establishment of the European Political Cooperation to the Maastricht Treaty.

The genesis of the modern world security system dates back to the end of the second World War II, after which there started to form a new – bipolar balance of power. The current system of cooperation between Member States of the European Union's foreign policy and safety is the result of long-term process, which origin dates back to the second mid-forties of the twentieth century. Its development was based on a number of compromises concluded between Member States. Common Foreign and Security Policy – established by the Treaty of Maastricht on 7 February 1992 – as a result of painstaking efforts of members of the Union – is an instrument for fostering European identity and independence, promoting peace, security and progress in Europe and in the world. The aim of this paper is to present the process of formation of the CFSP, its objectives and importance in the evolution of contemporary international relations. The second part of the publication covers the period from the establishment of the European Political Community to the establishment of the Common Foreign and Security Policy (1970–1992).

Keywords: European Union foreign and security policy, the Maastricht Treaty, the period: 1970–1992.

Bibliografia

European Union, *Report by Mr Leo Tindemans, Prime Minister of Belgium, to the European Council*, “Bulletin of the European Communities, Supplement 1/76, http://aei.pitt.edu/942/1/political_tindemans_report.pdf, dostęp dnia 15.11.2012 r.

- Grosse T. (2010), *Strategia Unii Europejskiej w polityce zagranicznej: wpływ mechanizmów integracji europejskiej*, [w:] Adamowski J., Wojtaszczyk K. (red.), *Strategie rozwoju Unii Europejskiej*, Warszawa.
- Gryz J. (2003), *Unia Zachodnioeuropejska w procesie integracji europejskiej*, [w:] Michałowska G. (red.), *Integracja europejska. Instytucje. Polityka. Prawo. Księga pamiątkowa dla uczczenia 65-lecia Profesora Stanisława Parzymieśa*, Warszawa.
- Matera P., Matera R. (2007), *Stany Zjednoczone i Europa. Stosunki polityczne i gospodarcze 1776–2004*, Warszawa
- Parzymieś S. (1992), *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa w ramach EWG*, „Sprawy Międzynarodowe”, nr 1–2.
- Popowicz K. (2004), *Dynamika integracji europejskiej*, Warszawa.
- Zięba R. (2000), *Europejska Tożsamość Bezpieczeństwa i Obrony: koncepcja – struktura – funkcjonowanie*, Warszawa.
- Zięba R. (2007), *Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Warszawa.
- Żukrowska K., Gracik M. (2006), *Unia Europejska w systemie bezpieczeństwa europejskiego*, [w:] Żukrowska K., Gracik M. (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Teoria i praktyka*, Warszawa.

Wykaz aktów prawnych

- Jednolity Akt Europejski (Single European Act), Luksemburg, 17.02.1986 (Dz. Urz. WE 1987 L 169, s. 1) [nieдоступny w języku polskim], Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. I, s. 113, na: http://libr.sejm.gov.pl/oide/index.php?option=com_content&view=article&id=14423&Itemid=357, dostęp dnia 14.11.2012 r.
- Traktat o Unii Europejskiej (Treaty on European Union), Luksemburg, 07.02.1992, (Official Journal C 191 of 29.07.1992), <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html>, dostęp dnia 16.11.2012 r.